

REV 17.4
KS 17.232

Lerums kommun

Löpande granskning 2016

Building a better
working world

Innehåll

1. Inledning	2
1.1. Bakgrund	2
1.2. Syfte	2
2. Iakttagelser och förslag till förbättringar	3
2.1. Bokslutsprocessen	3
2.1.1. Gjorda iakttagelser	3
2.1.2. Rekommendation	3
2.2. Löneprocessen inklusive pensioner	3
2.2.1. Gjorda iakttagelser	3
2.2.2. Rekommendation	4
2.3. Inköps- och utbetalningsprocessen	4
2.3.1. Gjorda iakttagelser	4
2.3.2. Rekommendation	4
2.4. Investeringsprocessen	4
2.4.1. Gjorda iakttagelser	4
2.4.2. Rekommendation	5
2.5. Exploateringsprocessen	5
2.5.1. Gjorda iakttagelser	5
2.5.2. Rekommendation	6
2.6. Processen för redovisning av mervärdesskatt	6
2.6.1. Gjorda iakttagelser	6
2.6.2. Rekommendation	6
2.7. Kontoanalyser	6
2.7.1. Gjorda iakttagelser	6
2.7.2. Rekommendation	7
3. Övrigt	8
3.1. Finanspolicy samt Placeringspolicy för Lerums Kommuns pensionsfond	8
3.1.1. Rekommendation	8
3.2. RKR 21 Redovisning av derivat och säkringsredovisning	8

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Som ett led i årets revision har våra noteringar från granskning av intern kontroll under 2016 sammanställts.

Sammanfattningsvis är det vår bedömning att det inom den interna kontrollen finns vissa områden där förbättringar kan ske. Vår granskning täcker endast områden och aspekter väsentliga för revisionen och är inte av sådan omfattning att den täcker in alla svagheter i rutiner och intern kontroll.

Rapporten är skriven i avvikelseform, vilket innebär att det i första hand är de områden där vi har synpunkter eller har förslag till förbättringar som kommenteras.

1.2. Syfte

Syftet med föreliggande rapport är att ge kommunens revisorer underlag för bedömningen av kommunens redovisning och interna kontroll.

Vår granskning och bedömning av den interna kontrollen omfattar följande processer:

- Bokslutsprocessen
- Löneprocessen, inklusive pensioner
- Inköpsprocessen
- Investeringsprocessen
- Exploateringsprocessen
- Processen för redovisning av mervärdesskatt, sociala avgifter och källskatt
- Processen för användning av finansiella instrument

Ovanstående granskning innebär i de flesta fall att vi följer en transaktion genom hela flödet, exempelvis från det att en intäkt eller kostnad genereras till dess att registrering sker i huvudboken och slutligen regleras likvidmässigt.

Övrig granskning som genomförts är bland annat:

- Uppföljning av föregående års noteringar.
- Analys av huruvida kommunens redovisningsreglemente beaktas vad gäller gränsdragning mellan investering och drift.
- Analys av aktiveringar och avskrivningar på anläggningstillgångar.
- Övergripande resultatanalys samt kontoanalyser på väsentliga intäcks- och kostnadskonton.

2. Iakttagelser och förslag till förbättringar

2.1. Bokslutsprocessen

2.1.1. Gjorda iakttagelser

För närvarande sker attest av manuella bokföringsorder på papper. Vi erhöll information föregående år om att elektronisk attest för bokföringsorder skulle införas under 2016. Kommunen har informerat oss om att systemstöd nu finns på plats och implementering är planerad under april 2017.

2.1.2. Rekommendation

Vi rekommenderar kommunen att fram till dess att elektronisk attest är implementerat följa upp manuellt att bokföringsorder attesteras, åtminstone för de med resultatpåverkan.

2.2. Löneprocessen inklusive pensioner

2.2.1. Gjorda iakttagelser

Kommunens löneverksamhet har sedan april 2014 hanterats av det externa företaget CGI. I samband med utbetalning av lön skickas en betalningsfil från CGI till banken vilken kommunen i sin tur godkänner innan betalningen sker. I samband med att betalningen skickas från CGI får kommunen tillgång till nödvändiga löneuppgifterna för redovisningen och eventuella egna kontroller.

Vi noterat att kommunen saknar en dokumenterad processbeskrivning som tydliggör ansvarsfördelningen mellan CGI och kommunen. En sådan processbeskrivning bör identifiera kritiska rapporteringsmoment där kontroller erfordras. Kommunen arbetar för närvarande med att identifiera kontroller som kan genomföras inom befintlig administration. Under arbetets gång har kommunen haft regelbundna möten med CGI.

Ovanstående är en punkt som delvis kvarstår från föregående års granskning

Kommunen utför enligt uppgift månatlig rimlighetsbedömning av total nettolön i samband med godkännande av betalningsfil. Enligt kommunens rutin ska ansvarig chef kontrollera nettolön per anställd via en signeringslista innan utbetalning genomförs. Det sker ingen uppföljning att en sådan genomgång faktiskt sker. Enligt kommunen finns systemstöd hos CGI där ansvarig chef ska attestera nettolönen innan utbetalning. Funktionen används dock inte då kommunen inte anser att det tillgängliga systemstödet uppfyller de mål de har för kontrollen, de arbetar dock vidare med att se över hur styrningen lämpligast ska kunna ske i framtiden.

Ovanstående är en punkt som delvis kvarstår från föregående års granskning.

2.2.2. Rekommendation

I och med att lönehanteringen hanteras av en extern aktör återfinns en del av kontrollerna hos CGI. Med tanke på att det fortfarande är kommunens ansvar att korrekt lön utbetalas anser vi det vara av stor vikt att kommunen aktivt arbetar med att genomföra egna kontroller, som t.ex. vid förändringar av s.k. fast data. Vi rekommenderar kommunen att sammanställa och dokumentera de rutinmässiga kontroller som utförs av kommunen i syfte att säkerställa att rätt löner utbetalas.

Ansvarig chef bör kontrollera att korrekta löneutbetalningar för de anställda sker. Vi rekommenderar därför kommunen ser över möjligheterna att använda den attestfunktion som finns tillgänglig i systemet alternativt upprätta en rutin som genererar en kontroll innan löneutbetalning sker, exempelvis kompletterande kontroller som sker stickprovvis. Dokumentationen bör samlas centralt och stickprov bör tas för att verifiera att kontroller genomförs ute på enheterna.

2.3. Inköps- och utbetalningsprocessen

2.3.1. Gjorda iakttagelser

Vi har tidigare noterat att kommunen saknar fastställda beloppsgränser som styr vem som är behörig att attestera en faktura. Kommunen tog under 2015 fram specifika beloppsgränser för flödet av fakturor och dessa beslutades av kommunstyrelsen. Under 2016 har dessa beloppsgränser integrerats med ekonomisystemet vilket gör att fakturor med högre risk attesteras högre upp i organisationen.

Sammanfattningsvis anser vi att det är positivt att kommunen fortsätter arbetet med att ytterligare stärka den interna kontrollen i samband med inköps- och utbetalningsprocessen.

2.3.2. Rekommendation

Vi har inga rekommendationer att lämna.

2.4. Investeringsprocessen

2.4.1. Gjorda iakttagelser

Enligt Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendation 11.4 Materiella anläggningstillgångar ska komponentavskrivning tillämpas från och med 2014. Komponentavskrivning innebär att betydande komponenter i en anläggningstillgång ska redovisas var för sig för att förbrukning och nyttjandeperiod ska kunna beaktas och bedömas för enskilda komponenter. Kommunen tillämpar från och med 2015, med undantag för VA, komponentavskrivning för nya investeringar. Enligt uppgift från kommunen pågår ett arbete med att tillämpa komponentavskrivning för VA. Kommunen har under 2016 beslutat att inte komponentindela anläggningar färdigställda före 2014 då arbetsinsatsen anses överstiga nyttan. Kommunen har under december 2016 tagit fram en dokumentation avseende införandet av komponentavskrivning. Vi kommer att granska denna under nästkommande år.

Ovanstående är punkter som kvarstår från föregående års granskning.

Enligt ett särskilt framtagna granskningsprogram för anläggningsregister framkommer att flertalet kontroller inte finns på plats men att det i de flesta fall finns kompenserande kontroller. De noteringar vi gjort i samband med vår granskning och där vi anser att kompenserande kontroller inte finns eller inte är tillräckliga är:

- Inventering av anläggningstillgångar sker inte. Respektive verksamhet har ett ansvar att meddela ekonomifunktionen centralt om utrangeringar och försäljningar skett.
- I samband med aktivering av en anläggning görs inte en dokumenterad analys för att bestämma anläggningens beräknade nyttjandeperiod.

Ovanstående punkter kvarstår i huvudsak från föregående års granskning.

2.4.2. Rekommendation

Kommunen bör införa en rutin för löpande inventering med tillhörande rapportering av utrangeringar och försäljningar av anläggningstillgångar för att underlätta korrekt bortbokning i anläggningsregister och huvudbok. En sådan rutin underlättar även upptäckten av eventuella nedskrivningsbehov.

Vi rekommenderar kommunen att i samband med aktivering av en anläggning dokumentera analysen för bestämmandet av nyttjandeperioden. Detta för att i framtiden kunna härleda vilka överväganden som gjorts.

2.5. Exploateringsprocessen

2.5.1. Gjorda iakttagelser

När försäljning av tomter sker redovisas inkomsten mot exploateringsredovisningen och intäktsförs först när exploateringsområdet slutredovisas vilket inte överensstämmer med RKR:s rekommendationer. Likaså skall kostnader för gata och VA i kontoklass 14, exploateringsprojekt, löpande redovisas som pågående arbete och redovisas som en anläggningstillgång i kontoklass 11 i avvaktan på färdigställande. Efter färdigställande skall de aktiveras och skrivas av löpande.

Kommunen upplyser i årsredovisningen 2015 att redovisningen strider mot den idéskrift som Rådet för Kommunal Redovisning gett ut avseende markexploatering. Enligt Lagen om Kommunal Redovisning 1 kap § 3 så skall upplysning lämnas om avvikelse sker från allmänna råd eller rekommendationer och likaså skall skälen för avvikelse lämnas.

Ovanstående punkt kvarstår från föregående års granskning.

Vi har i samband med vår genomgång av kommunens exploateringsprocess noterat att det saknas en kontinuerlig uppföljning av pågående exploateringsprojekt. Vi saknar också en dokumenterad värdering av projektet i samband med del- och årsbokslut.

2.5.2. Rekommendation

Vi rekommenderar kommunen att följa idéskriften från Rådet för Kommunal Redovisning samt upplysa i årsredovisning 2016 enligt ovanstående påpekande.

Vi rekommenderar kommunen att stärka sin rutin för uppföljning av exploateringsprojekt. Vi vill betona vikten av i samband med del- och årsbokslutet gå igenom exploateringsprojekten för att identifiera eventuella nedskrivningsbehov. En sådan värdering bör genomföras av ansvarig på sektor samhällsbyggnad och dokumenteras projekt för projekt.

2.6. Processen för redovisning av mervärdesskatt

2.6.1. Gjorda iakttagelser

Kommunen använder sig inte av avräkningskonto för så kallad Ludvikamoms. Vi har tidigare rekommenderat kommunen att överväga om det skulle underlätta att införa ett särskilt avräkningskonto för Ludvikamoms, i syfte att minska risken för att deklarerera felaktig moms då samma belopp kan återkrävas flera gånger. Iakttagelsen har aktualiserats då vi historiskt noterat fel i kommunens rapportering av moms. Kommunen har svarat oss att de inte avser införa ett avräkningskonto då de inte bedömer detta minska risken för fel.

Ovanstående punkt kvarstår från föregående års granskning.

Vi har under årets granskning noterat att det för hanteringen av mervärdesskatt ännu saknas en dokumenterad rutin för rimlighetsbedömningar och kontrollavstämningar. En kontinuerlig genomgång samt dokumentation av processen för redovisning av mervärdesskatt bedöms minska risken för felaktigt deklarerad moms.

2.6.2. Rekommendation

Mot bakgrund av de fel vi uppmärksammats historiskt samt den notering vi gjort under årets granskning rekommenderar vi kommunen att se över momshanteringen i syfte att minska risken för att deklarerera felaktig moms.

2.7. Kontoanalyser

2.7.1. Gjorda iakttagelser

Stickprovsgranskning på utvalda intäkts- och kostnadskonton har utförts.

Vid granskning framkom att brister fanns i efterlevnad av ekonomihandbokens instruktioner gällande representation och konferenser. Brister har noterats avseende avsaknad av bl.a. agenda/program, deltagarförteckningar och syfte som inte alltid fanns bifogat fakturan. Representation är ett förtroendekänsligt område som kommunen arbetat med under de senaste åren.

Kommunen har i år, likt tidigare år, genomfört stickprov på kostnader för representation, kurser, konferenser och gåvor, något som även i år påvisade brister. Kommunen menar att

de löpande informerar verksamheterna om gällande regler och interna anvisningar i enlighet med ekonomihandboken. Kommunen planerar även att genomföra utbildningar för sektorsassistenter som ofta hanterar denna typ av fakturor.

2.7.2. Rekommendation

Vi vill rekommendera kommunen att fortsatt utföra stickprovsmässiga kontroller för att tillse att ekonomihandboken efterlevs. Kostnader avseende representation och konferenser är särskilt känsliga då underlag i form av deltagarförteckningar, agendor etc. styrker att kostnaden inte är av privat karaktär.

3. Övrigt

3.1. Finanspolicy samt Placeringspolicy för Lerums Kommuns pensionsfond

Vi har gjort en särskild granskning avseende derivatinstrument och att användning sker i enlighet med ovanstående policy. Enligt finanspolicy, punkt 5.3, får tillåtna derivatinstrument användas under förutsättning att det finns en koppling till underliggande positioner. Vi har tagit del av kommunens uppställning över lån och hänförliga derivatinstrument. Vi kan konstatera att det finns underliggande positioner till samtliga swapavtal.

Vi har i samband med vår genomläsning av ovanstående dokument noterat att det finns en del äldre uppgifter och skrivningar i dokumenten som bör uppdateras. Vi har erhållit information om att en översyn avseende dokumenten pågår och att kommunens avsikt är att uppdatera dessa under våren 2017. Nuvarande dokument är från 2006 (Placeringspolicy för Lerums kommuns pensionsfond) samt från 2010 (Finanspolicy).

3.1.1. Rekommendation

Vi rekommenderar kommunen att årligen se över, fastställa och vid behov uppdatera ovanstående dokument.

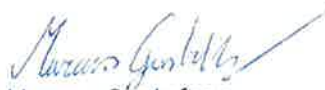
3.2. RKR 21 Redovisning av derivat och säkringsredovisning

Rekommendationen 21 Redovisning av derivat och säkringsredovisning innehåller generella villkor som ska vara uppfyllda vid tillämpning av säkringsredovisning vad gäller säkringsinstrument, säkrade poster samt säkringsförhållandet dem emellan. Rekommendationen ställer också krav på att lämna upplysningar om finansiella instrument i årsredovisningen för kommunkoncernen, vilket vi avser att följa upp i samband med granskning av årsredovisning. Kommunen upprättar en säkringsredovisning sedan 2013, vilken uppdaterats löpande under 2016 av kommunen.

Göteborg den 9 februari 2017

Hans Gavin
Auktoriserad revisor och
Certifierad kommunal revisor
Ernst & Young AB

Marcus Gustafson
Certifierad kommunal revisor
Ernst & Young AB